

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ /
TOPICAL ISSUES OF PREPARATION MEDICAL SPECIALISTS**

УДК: 378.1-057.875-054.6:616.31
DOI: 10.24061/2413-4260.VIII.3.29.2018.1

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ

*О.І. Годованець, О.О. Вітковський,
О.С. Годованець, А.Б. Мігалчан*

Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»
(м. Чернівці, Україна)

Резюме: У статті представлено аналіз проблеми підготовки студентів-іноземців медиків в Україні, розглянуто політичний, економічний та гуманітарний аспекти надання освітянських послуг іноземним громадянам. Виокремлено головні завдання, які стоять перед кожним вищим навчальним закладом при підготовці іноземних студентів. Представлені основні проблеми з якими зустрічається іноземний студент при навчанні в вищих медичних закладах, описані аспекти адаптації іноземних громадян в Україні.

Ключові слова: медична освіта; професійна підготовка, студент-іноземець; адаптація.

Вища освіта у світі традиційно розвивається як відкрита світова система, але в останні роки процес інтеграції набуває все більш індивідуального характеру. Декларація Всесвітньої конференції «Вища освіта в XXI столітті» наголосила, що вища освіта повинна мати «міжнародний вимір: обмін знаннями, створення інтерактивних мереж, мобільність викладачів і учнів, міжнародні науково-дослідні проекти, поряд з урахуванням національних культурних цінностей та умов».

Поступове інтегрування України у глобальну світову спільноту робить її більш відкритою для політичних, економічних, культурних відносин із різними країнами світу. На сьогодні і наша держава не лише делегує своїх фахівців для обміну досвідом, проходження стажування й навчання в зарубіжних навчальних закладах та дослідницьких наукових центрах, щоб оволодіти технологіями адаптації вітчизняної науки і культури до глобальних економічних і соціальних моделей, але й приймає в себе іноземних громадян із цією метою. Значний відсоток серед останніх становлять студенти вищих навчальних закладів різних спеціальностей, що у тяжкі часи становлення незалежної держави зберегли свій науковий престиж.

Професійна підготовка іноземних студентів – майбутніх медиків базується на загальних науково-теоретичних основах професійної підготовки. Однак, у роботі з іноземними студентами є свої особливості, що зумовлені труднощами адаптації студентів до нового середовища, мовним бар'єром, певними побутовими проблемами та ін. Стрімке зростання кількості іноземців у вищих медичних навчальних закладах України в останні 10-15 років спонукають до перебудови системи освіти.

У Радянському Союзі система підготовки кадрів для зарубіжних країн висвітлювалася як єдина правильна, зі ствердженням, що вона є найкращою у світі, з критикою зарубіжних підходів до вирішення цього питання. На сучасному етапі значення цієї діяльності зростає, вона сприяє укріпленню взаємного порозуміння і довіри між країнами і народами, цілеспрямованому обміну накопиченими знаннями, духовному збагаченню людей, активному входженню України в сферу освітнього співтовариства та придбанню нею визнання на міжнародному рівні.

Тільки на початку XXI століття в Україні навчалось понад 15000 іноземних студентів, як правило з країн Азії, Близького Сходу та Африки. За даними Міністерства освіти і науки на 1 січня 2018 року в Україні навчається понад 64000 іноземних громадян. Найпопулярнішими в іноземних студентів, які прибувають на навчання до України, є вищі медичні навчальні заклади. Кількість іноземних громадян у медичних університетах України продовжує зростати.

Досліджуючи питання професійної підготовки іноземних студентів – майбутніх медиків, слід, передусім, визначити, що розуміється під поняттями «професійна підготовка» та «професійна освіта».

Професійна освіта – це: 1) сукупність знань, навичок і вмінь, оволодіння якими дає змогу працювати спеціалістом вищої і середньої кваліфікації; 2) підготовка в навчальних закладах спеціалістів для трудової діяльності в певній галузі народного господарства, науки, культури; 3) складова системи освіти.

Найбільш складною та гострою проблемою є психологічна адаптація студентів-іноземців до незвичних умов існування, оскільки створення належних психолого-педагогічних умов для адаптації іноземця до навчальної діяльності допомагає запобігти негативним явищам в їхній психіці. Як правило, перехід до нових соціальних умов супроводжується напруженням механізмів адаптації, а в окремих випадках має місце їх перенавантаження та злам.

Несприятливі умови перебування іноземних студентів у новій країні призводять до порушення в них психічної рівноваги, лабільності нервової системи, виникнення емоційної нестабільності та, як результат, часткової або повної втрати мотивації до подальшого навчання. Як свідчить вітчизняний досвід, період повної соціомовної культурної адаптації в Україні з моменту початку навчання на підготовчому відділенні триває 1,5-2 роки [1]. Тому актуальною проблемою для всіх навчальних закладів України є скорочення терміну адаптації студентів для вивільнення більшого часу на реалізацію всіх можливостей навчання та придбання вищої освіти.

Культурно-історичні традиції, носіями яких є іноземні студенти, зумовлюють їхній менталітет, що проявляється в поведінці як на заняттях, так і в повсяк-

денному житті. Так, наприклад, уродженці арабських країн, де домінуючою релігією є іслам, помітно відрізняються поведінкою в суспільстві від індусів, більшість з яких вихована на традиціях індуїзму. Мешканці європейського Тунісу (особливо дівчата) серед інших арабських студентів теж виділяються досить значною відкритістю та комунікабельністю порівняно з вихідцями тих країн, де ставлення до поведінки регламентується більш суворо.

Розуміння національних особливостей українського народу дає змогу цілеспрямовано впливати на процес адаптації за рахунок сприйняття іноземцями історії та культури українського народу як шляхом навчання, так й при безпосередньому знайомстві з носіями цих традицій, мешканцями нашої країни, насамперед викладачами та студентами свого рідного університету. На реалізацію цього напрямку соціальної адаптації спрямовано вивчення історії України (обов'язкова програма) культурології. Але головним є, безумовно, неформальне спілкування з людьми в неофіційних умовах, з кураторами, викладачами, а також інформація, що постійно надходить із засобів її розповсюдження (телебачення, радіо, преса тощо).

Основними аспектами процесу адаптації іноземних студентів в Україні є мовний, культурний та релігійний. Найчастіше виникають мовні проблеми, з якими зустрічаються іноземні студенти. Ця проблема спричинена не лише тим, що іноземці переважно не володіють українською мовою, але й тим, що англійська мова, якою проводиться навчання, для деяких іноземців також не є рідною. Така ситуація спричиняє появу серйозного мовного бар'єру, що перешкоджає можливості пояснити студенту-іноземцю реалії українського життя. Тому процес адаптації іноземців в українському суспільстві доцільно розглядати також у культурному аспекті. Тут мається на увазі вже згаданий бар'єр у сприйнятті реалій суспільного життя, а також складність усвідомлення та розуміння іноземними студентами нової для них культури. Сприйняття української культури ускладнюється доволі суттєвою відмінністю її від культур, рідних студентам, оскільки вони переважно є громадянами країн Африки та Близького Сходу. Із культурним аспектом тісно пов'язаний і третій важливий аспект – релігійний. Саме релігія є тим визначальним чинником, що формує певні культурні цінності та ідеали. Оскільки християнська система цінностей є дещо незрозумілою для іноземних студентів – переважно мусульман – то й

усвідомлення суспільної моралі українського соціуму викликає суттєві труднощі. Задля подолання вищезазначених складнощів варто приділяти підвищену увагу процесу вивчення іноземними студентами дисциплін гуманітарного циклу. Переважну більшість гуманітарних навчальних предметів іноземні студенти вивчають на I-II курсі протягом 3-5 семінарських занять. Такі вузькі часові рамки змушують педагога відбирати найефективніші форми та методи роботи, застосовувати інноваційні педагогічні технології.

Головною передумовою успішного пристосування іноземних громадян до українського соціально-культурного простору, є формування в них соціокультурної компетентності. Соціокультурна компетентність може бути результатом успішного перебігу соціокультурної адаптації – активного процесу взаємодії представника іншої культури і середовища, у якому він перебуває, процесу активного набуття необхідних для життя трудових навичок і знань, засвоєння студентом основних норм, зразків, цінностей нового навколишнього середовища. Однак, іноземні студенти навчаються в окремих групах та окремо від українських студентів відвідують лекційні заняття. Фактично студент-іноземець, навіть перебуваючи в Україні, залишається ізольованим від суспільства, що значно ускладнює і сповільнює процес його «входження в культуру».

Взаємозабезпечення передовим досвідом у галузі науки і освіти через випускників і шляхом міжвузівського обміну студентами і викладачами, залучення до навчання талановитої молоді з інших країн, розширення студентського «генофонду» в Україні, підвищення міжнародного впливу України засобами поширення національної культури – саме цьому повинно сприяти навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України [2].

Отже, під час навчання в Україні, особливо в перші роки, іноземний студент зустрічається з багатьма проблемами, що стосуються нових побутових умов, процесів адаптації до суспільства, особливостей навчальної діяльності. Завданням педагогів – викладачів вищих навчальних закладів у цій ситуації є пошук тих форм та методів роботи, що сприятимуть полегшенню звикання студента-іноземця до нового середовища. В контексті тих інтеграційних освітніх процесів, у яких бере участь і Україна, виникає потреба в активному використанні педагогічних інновацій з метою формування висококваліфікованого конкуренто-спроможного фахівця-медика.

Література

1. Кушнір ІМ. Сутність і структура соціокультурної компетентності іноземних студентів у контексті міжкультурної комунікації. Мова і культура. 2009;3(12):54-7.
2. Туркот ТІ. Педагогіка вищої школи. Київ: Кондор; 2011. 626 с.
3. Яцишина О. Методичні основи формування соціокультурної компетентності іноземних студентів-медиків в умовах реалізації Болонського процесу. В: Матеріали Міжн. наук.-практ. конф. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор; 2012 Бер 15-16; Ялта. Ялта: РВНЗ «Кримський гуманітарний університет»; 2012. Ч3, с.203-7.
4. Гришак ВЗ, Молоткова ІГ. Особливості періоду соціальної адаптації іноземних студентів протягом перших років навчання в українському ВНЗ. В: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Фахова підготовка іноземних громадян в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку; 2002 Лют 4-6; Київ. Київ: Нац. торг.-екон. ун-т.; 2002, с.3-7.

**ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА
ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ - БУДУЩИХ
МЕДИКОВ**

*О.И. Годованец, А.А. Витковский,
А.С. Годованец, А.Б. Мигалчан*

**Высшее государственное учебное заведение
Украины «Буковинский государственный
медицинский университет»
(г. Черновцы, Украина)**

Резюме. В статье представлен анализ проблемы подготовки студентов-иностранцев медиков в Украине, рассматривается политический, экономический и гуманитарный аспект предоставления образовательных услуг иностранным гражданам. Выделены основные задания, которые стоят перед каждым высшим учебным заведением при подготовке иностранных студентов.

Представлены основные проблемы, с которыми сталкивается иностранный студент при обучении в высших медицинских заведениях, описаны аспекты адаптации иностранных граждан в Украине.

Ключевые слова: медицинское образование; профессиональная подготовка; студент-иностранец; адаптация.

Контактна інформація:

Годованець Оксана Іванівна - доктор медичних наук, завідувач кафедри стоматології дитячого віку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (м. Чернівці, Україна).

Контактна адреса: площа Театральна, 2, м. Чернівці, 58002, Україна.

Контактний телефон: +38 (050) 6508446.

e-mail: godovanec.oksana@bsmu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1889-3893>

Resercher ID: B-7111-2017

Контактная информация:

Годованец Оксана Ивановна - доктор медицинских наук, заведующая кафедрой стоматологии детского возраста Высшего государственного учебного заведения Украины «Буковинский государственный медицинский университет», (г. Черновцы, Украина).

Контактный адрес: площадь Театральная, 2, г. Черновцы, 58000, Украина.

Контактный телефон: +38 (050) 6508446.

e-mail: godovanec.oksana@bsmu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1889-3893>

Resercher ID: B-7111-2017

**PROFESSIONAL PREPARATION
FOR FOREIGN STUDENTS - FUTURE
MEDICINES**

*O.I. Godovanets', O.O. Vitkovskyj,
O.S. Godovanets', A.B. Mihalchan*

**Higher State Educational Establishment
of Ukraine «Bukovinian
State Medical University»
(Chernivtsi, Ukraine)**

Summary. The article analyzes the problem of training foreign medical students in Ukraine, considers the political, economic and humanitarian aspects of giving the educational services to foreign citizens. The author distinguished the main tasks, that faces to each higher educational establishment in the training of foreign students.

The paper presents the main problems encountered by a foreign student in training in higher medical institutions in Ukraine, describes aspects of the adaptation of foreign citizens in Ukraine.

Key words: Medical Education; Vocational Training; International Student; Adaptation.

Contact Information:

Godovanets Oksana – MD, Doctor of Medicine, Department of Pediatric Dentistry Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University» (Chernivtsi, Ukraine).

Contact Address: Teatralna Square, 2, Chernivtsi, 58000, Ukraine.

Phone: +38 (050) 6508446.

e-mail: godovanec.oksana@bsmu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1889-3893>

Resercher ID: B-7111-2017

© О. І. Годованець, О. О. Вітковський,
О. С. Годованець, А. Б. Мігалчан, 2018

© O.I. Godovanets', O.O. Vitkovskyj,
O.S. Godovanets', A.B. Mihalchan, 2018

Надійшло до редакції 14.03.2018
Підписано до друку 15.06.2018